

L'ÚS DE LES MAJÚSCULES I LES MINÚSCULES

(Versió 4, 24.7.2003)

Aquesta proposta fou presentada el 27 d'agost del 1993 a la Secció Filològica amb vista a la redacció del *Diccionari de la llengua catalana*. Una vegada publicada aquesta obra, s'aplica a tots els textos de l'Institut, amb les modificacions que s'hi indiquen.

Índex

FUNCIONS DE LES INICIALS MAJÚSCULES

A) LA FUNCIO DEMARCATIVA

B) LA FUNCIO DISTINTIVA

C) CLASSIFICACIO TIPOLOGICA DE L'ÚS DE LA INICIAL MAJÚSCULA

I. Noms referits a persones

1. Noms de persones i divinitats

1.1. Persones

1.1.1. Nom sencer

1.1.2. Cognoms aïllats

1.2. Divinitats

1.2.1. Déu

1.2.2. Jesús

1.2.3. L'Esperit Sant

1.2.4. La Santíssima Trinitat

1.2.5. Altres divinitats

1.3. Pronom personal que representa la divinitat

1.4. Possessiu que es refereix a la divinitat

1.5. Maria, els sants i altres personatges de l'àmbit religiós

1.5.1. Maria

1.5.2. Els sants

1.5.3. Altres personatges de l'àmbit religiós

1.6. Éssers mitològics

1.7. Alegories

2. Sobrenoms, motius, renoms i pseudònims

2.1. Persones

2.2. Divinitats

2.2.1. Déu

2.2.2. Jesús

2.2.3. L'Esperit Sant

2.3. Maria, els sants i altres personatges de l'àmbit religiós

2.3.1. Maria

2.3.2. Els sants

2.3.3. Altres personatges de l'àmbit religiós

3. Noms de dinasties i llinatges

4. Càrrecs, professions, oficis i titulacions

4.1. Càrrecs de l'Administració civil

4.2. Càrrecs de l'Administració militar

4.3. Títols i càrrecs de l'estament religiós

4.3.1. El papa

4.3.2. Altres títols i càrrecs de l'estament religiós

4.4. Professions i oficis

4.5. Títols acadèmics

4.6. Títols nobiliaris

5. Formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis

5.1. Les administracions civil i militar i l'estament nobiliari

5.2. L'estament religiós. Els termes *sant*, *santa* i anàlegs

5.3. Altres designacions

5.4. Formes de tractament no catalanes

5.5. Formes protocol·làries de tractament

6. Formes abreujades de tractament, incloent-hi les protocol·làries, de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i els càrrecs

II. Noms referits a animals i vegetals

7. Noms vulgars d'animals i vegetals

8. Noms científics d'animals i vegetals

9. Noms propis referits a animals i vegetals singularitzats

III. Noms referits a coses

10. Noms d'objectes singularitzats

11. Noms de productes

11.1. Marques de productes manufacturats

11.2. Denominacions de productes mitjançant el topònim d'origen o el nom de l'inventor o descobridor

11.3. Noms propis de vehicles, naus i aeronaus

11.4. Denominacions d'origen

12. Noms d'institucions, organismes i entitats

12.1. Nom propi de la institució, organisme, entitat, empresa o establiment

12.1.1. Designacions completes

12.1.2. Designacions incompletes

12.1.3. Designacions coreferents

12.1.4. Designacions especials

12.1.4.1. El terme *administració*

12.1.4.2. El terme *cort*

12.1.4.3. El terme *església*

12.1.4.4. El terme *estat*

- 12.1.4.5. El terme *exèrit*
- 12.1.4.6. El terme *imperi*
- 12.1.4.7. El terme *govern*
- 12.1.4.8. El terme *seu*
- 12.1.4.9. El terme *corona*
- 12.2. Designacions d'òrgans de gestió
  - 12.2.1. Designacions completes
  - 12.2.2. Designacions incompletes
  - 12.2.3. Designacions coreferents
- 12.3. Altres institucions jurídicopúbliques i religioses
- 13. Fets i períodes temporals
  - 13.1. Solemnitats i altres festivitats cíviques, religioses i polítiques
  - 13.2. Fets històrics singulars
  - 13.3. Episodis de la història sagrada
  - 13.4. Els temps geològics i paleontològics i les edats prehistòriques
  - 13.5. Períodes històrics i divisions temporals
  - 13.6. Moviments culturals i estils artístics i literaris
  - 13.7. Ideologies, tendències polítiques i creences religioses
  - 13.8. Formes de govern
  - 13.9. Fets socials o penals rellevants
- 14. Activitats polítiques, educatives, científiques i socials
  - 14.1. Cicles educatius, assignatures i disciplines
  - 14.2. Cursos i seminaris
  - 14.3. Fires, congressos, simposis, jornades, col·loquis, trobades, taules rodones, cicles de conferències, concilis i sínodes
  - 14.4. Conferències, ponències, comunicacions i discursos
  - 14.5. Exposicions i mostres d'art
  - 14.6. Competicions i esdeveniments esportius
  - 14.7. Premis i distincions
  - 14.8. Lemes i divises
  - 14.9. Programes, plans i campanyes
- 15. Terminologia científica i tècnica
  - 15.1. Música: les notes, els acords i les tonalitats musicals
  - 15.2. Lògica: els mots mnemònics i les figures del sil·logisme
  - 15.3. Física
    - 15.3.1. Les unitats, les constants i les lleis
    - 15.3.2. Els símbols de les unitats i dels prefixos dels múltiples i submúltiples
  - 15.4. Química
    - 15.4.1. Els elements i els compostos
    - 15.4.2. Els símbols
  - 15.5. Informàtica
    - 15.5.1. Els llenguatges de programació
    - 15.5.2. Els programes
    - 15.5.3. Els termes relacionats amb la xarxa Internet
- 15.6. Religió
  - 15.6.1. Els sacraments
  - 15.6.2. Els objectes sagrats
  - 15.6.3. Altres conceptes referits a la religió
- 15.7. Economia, política i dret
- 16. Títols d'obres, publicacions i treballs
  - 16.1. Títols de llibres, títols d'obres teatrals, musicals, cinematogràfiques i de les arts plàstiques i títols de programes de televisió
  - 16.2. Publicacions periòdiques
  - 16.3. Col·leccions de llibres o altres obres
  - 16.4. Parts d'un llibre, d'una publicació periòdica o d'un programa de televisió
  - 16.5. Títols d'obres referides a la religió
    - 16.5.1. Títols de llibres i textos sagrats
    - 16.5.2. Títols d'encíclicques papals
    - 16.5.3. Actes i parts d'actes religiosos, benediccions i signes litúrgics externs
    - 16.5.4. Títols d'oracions i pregàries
- 17. Tramitacions i títols de documents oficials
  - 17.1. Tractats, pactes i convenis d'àmbit internacional
  - 17.2. Conjunt de normes d'àmbit general
  - 17.3. Títols de documents oficials i de les tramitacions corresponents
  - 17.4. Altres tramitacions
  - 17.5. Parts de les obres i els documents legals
  - 17.6. Informes, estudis i projectes no legislatius
  - 17.7. Documents acreditatius i carnets
  - 17.8. Impostos i taxes
- 18. Noms de lloc
  - 18.1. Noms de planetes, estrelles, constel·lacions i altres agrupacions d'astres
  - 18.2. Topònims catalans amb article
  - 18.3. Topònims no catalans amb article
  - 18.4. Topònims compostos
  - 18.5. Demarcacions i divisions territorials
  - 18.6. Entitats locals territorials
  - 18.7. Accidents i llocs geogràfics
  - 18.8. Parcs, jardins i altres espais naturals protegits
  - 18.9. Topònims històrics, literaris, geopolítics, geoturístics i georeligiosos
  - 18.10. Designacions coreferents de topònims
  - 18.11. Places, carrers i altres vies urbanes i interurbanes
  - 18.12. Monuments i edificis singulars
  - 18.13. Dependències d'edificis i llocs sagrats dels edificis religiosos
  - 18.14. Designacions diverses
    - 18.14.1. Noms de llengües, de races, d'ètnies i gentilicis
    - 18.14.2. Noms dels vents
    - 18.14.3. Noms dels punts cardinals
- 19. Les sigles

FUNCIONS DE LES INICIALS MAJÚSCULES

El fet d'escriure la lletra inicial d'un mot en majúscula pot tenir dues finalitats: denotar que comença una frase en uns contextos determinats —funció demarcativa (apartat A)— i identificar els termes i les expressions als quals volem atribuir la categoria de nom propi —funció distintiva (apartat B).

En el cas de la funció distintiva, la dificultat més important a l'hora de decidir quins termes han de portar la inicial majúscula consisteix a formular una regla general que permeti resoldre la major part dels casos que es puguin presentar i, així, reduir al mínim els casos particulars que hagin de tenir una solució diferent.

A) *La funció demarcativa*

La funció demarcativa és la que fa la majúscula que ens indica que comença una frase després d'una pausa important. Qualsevol mot o partícula (nom, verb, preposició, article...) pot portar la inicial majúscula amb aquesta finalitat.

En general, l'ús de la majúscula en aquesta funció no presenta gaires vacil·lacions; per això ens remetem a les p. 11-13 de l'opuscle *Majúscules i minúscules* (2a ed., Barcelona, Direcció General de Política Lingüística, 1993).

En el cas del *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (publicat l'any 1995), com a excepció, ens interessa particularment remarcar que l'entrada de les diferents accepcions i subaccepcions dels articles s'ha de compondre en lletra minúscula, encara que aquest nom vagi darrere d'una pleca o d'un punt (la lletra negreta ens permetrà de distingir que es tracta d'una entrada o una subentrada).¹ Suposant que hi hagi alguna accepció o subaccepció que hagi de portar la lletra inicial majúscula per raó de la funció distintiva, la mantindrà després de la pleca o del punt.

B) *La funció distintiva*

La funció distintiva és la que fa la majúscula per indicar-nos que ens trobem davant d'un nom propi.

Tanmateix, en general, només porten la inicial majúscula amb aquesta finalitat els substantius, els adjectius qualificatius i els adjectius numerals que expressen ordre.

Per poder donar una regla general d'ús de les majúscules, hem de partir de quatre conceptes:

— **nom comú**, el que designa tots els individus pertanyents a una mateixa espècie (p. ex., *casa, dona, diputació, conseller*);

— **nom propi**, el que ens permet de distingir un individu determinat dels altres de la mateixa espècie (p. ex., *el Palau de la Generalitat, Eugènia Pinyol, la Diputació Provincial de Girona, el conseller d'Economia i Finances*);

1. Redacció esmenada el mes de març del 1999 i el mes de novembre del 2000.

— **nom genèric**, el que no designa un sol individu, sinó diversos o un d'indeterminat (p. ex., *un palau, les diputacions provincials, els consellers d'Economia i Finances i de Justícia, consells comarcals*);

— **nom concret**, el que designa un individu únic i singular (p. ex., *la Casa de Convalescència, l'Ajuntament de Lleida, el conseller de Justícia, el Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Jaume I*).

Doncs bé, la regla general per a l'ús de la inicial majúscula és que l'han de portar només els noms propis i concrets, i l'excepció general és que els noms de càrrecs, oficis, professions i titulacions s'han d'escriure amb la inicial minúscula, llevat que siguin precedits d'un tractament protocol·lari.

Així mateix, els noms compostos que s'escriuen amb un guionet entremig només porten en majúscula la inicial del primer mot (p. ex., *Palau-saverdera, Bell-lloc d'Urgell, Indo-xina*). Se n'exceptuen els termes que podríem anomenar «falsos compostos», com ara els casos següents: *les relacions Estat-Generalitat* ('les relacions entre l'Estat i la Generalitat'), *Castell-Platja d'Aro* ('Castell d'Aro i Platja d'Aro'), *Josep Lluís Carod-Rovira* ('Josep Lluís Carod i Rovira') —fixem-nos també que, en tots aquests casos, els elements units pel guionet són substantius. També en fa excepció, per raons històriques, la denominació de la *Secció Històrico-Arqueològica*.²

C) *Classificació tipològica de l'ús de la inicial majúscula*

En cada un dels casos que donem a continuació, duran la inicial en majúscula els mots que responguin a la clau següent:

Clau de les abreviacions:

N	nom substantiu, adjectiu qualificatiu o adjectiu numeral que expressa ordre
S	nom substantiu
A	adjectiu qualificatiu o adjectiu numeral que expressa ordre
I	lletra inicial absoluta (és a dir, la del primer mot de tota la denominació)
∅	cap element no ha de portar la inicial en majúscula

2. Paràgraf modificat i última frase afegida el mes de novembre del 2000.

I. Noms referits a persones

1. Noms de persones i divinitats

1.1. Persones³

1.1.1. Nom sencer (nom i cognoms)

N: *Enric Prat de la Riba i Sarrà*

(incloent-hi els hipocorístics i algunes partícules de cognoms estrangers: *Biel*, per *Gabriel*, *Pietro Li Volpi*)

La conjunció *i* que de vegades apareix entre els cognoms és optativa: depèn de la voluntat de la persona que porta el nom. El tipus i el cos de la conjunció han de ser els mateixos que els dels cognoms; així, doncs, només ha d'anar en versaleta si els cognoms es componen en aquest tipus de lletra i en majúscula si els cognoms són escrits completament en majúscula: **JOAQUIM FOLCH I TORRES**, **JOAQUIM FOLCH I TORRES**.

1.1.2. Cognoms aïllats

I + N: *D'Ors, De la Peña*

Malgrat que la preposició *de* que encapçala certs cognoms en català i en espanyol s'escriu en minúscula, si el cognom no va precedit pel nom, aquesta partícula s'ha d'escriure amb la inicial en majúscula. Per a cognoms d'altres llengües, vegeu el document relatiu a l'ordenació alfabètica de mots i expressions.

1.2. Divinitats

1.2.1. Déu

N: *Déu*

1.2.2. Jesús

N: *Jesús, Jesucrist, el Nen Jesús, Jesús Infant*

1.2.3. L'Esperit Sant

N: *l'Esperit Sant*

1.2.4. La Santíssima Trinitat

N: *la Santíssima Trinitat*

1.2.5. Altres divinitats

N: *Cíbele, Venus*

1.3. Pronom personal que representa la divinitat

I: *Ell, Vós*

3. Epígraf modificat el mes de juliol del 2003.

- 1.4. Possessiu que es refereix a la divinitat
 Ø: *vingui a nosaltres el vostre regne, la seva misericòrdia*
 (en són una excepció algunes fórmules lexicalitzades com ara *Nostre Senyor*, i, per extensió, *Nostra Senyora*)⁴
- 1.5. Maria, els sants i altres personatges de l'àmbit religiós
- 1.5.1. Maria
 N: *Maria, la Verge Maria*
- 1.5.2. Els sants⁵
 N: *sant Pau*
- 1.5.3. Altres personatges de l'àmbit religiós
 N: *el beat pare Manyanet*
- 1.6. Éssers mitològics
 Ø: *les muses, els ciclops, els àngels*
- 1.7. Alegories
 N: *el carro de l'Agricultura, la balança de la Justícia*
2. Sobrenoms, motius, renoms i pseudònims
- 2.1. Persones
 N: *Jaume I el Conqueridor, l'Amador de la Gentilesa, els Reis Mags, els Reis Catòlics*
 (també es posen en majúscula els articles la forma dels quals ja no correspon a l'ús modern, com ara *Lo Gaiter del Llobregat*)⁶
- 2.2. Divinitats
- 2.2.1. Déu
 I + N: *el Creador*
- 2.2.2. Jesús
 I + N: *Nostre Senyor*,⁷ *el Fill de Déu*
- 2.2.3. L'Esperit Sant
 N: *el Paraclet*

4. Vegeu § 2.2.2 i 2.3.1.

5. Per als tractaments de persona, vegeu § 5. La paraula sant s'escriu en majúscula només en els casos següents: quan forma part d'un topònim —*Sant Sadurn d'Osormort*—, d'un edifici religiós —*monestir de Sant Joan*—, de la denominació d'una planta —*pinya de Sant Joan*— o d'expressions com ara *cordó de Sant Francesc, creu de Sant Andreu, camí de Sant Jaume, arc de Sant Martí, foc de Sant Elm, mal de Sant Llutzger o fer Sant Vicenç* —en el joc del cau. En la resta de casos, incloent-hi el nom dels ordes religiosos —*orde de sant Domènec*—, s'escriu en minúscula: *anar en el cavall de sant Francesc, les claus de sant Pere, la càtedra de sant Pere, l'Evangeli de sant Joan*.

6. Vegeu el paral·lelisme amb § 5.3, en fórmules com *el rei En Pere*.

7. Vegeu també § 1.4.

- 2.3. Maria, els sants i altres personatges de l'àmbit religiós
- 2.3.1. Maria
N: *la Verge Maria, la Mare de Déu, Nostra Senyora de Montserrat*⁸
- 2.3.2. Els sants
N: *l'Apòstol dels Gentils* (sant Pau)
- 2.3.3. Altres personatges de l'àmbit religiós
N: *l'Il·luminat, el Fantàstic* (Ramon Llull)
3. **Noms de dinasties i llinatges**
N: *els Àustria, els Macabeus*
4. **Càrrecs, professions, oficis i titulacions**⁹
- 4.1. Càrrecs de l'Administració civil
Ø: *el president del Parlament de Catalunya, el catedràtic de Dret Romà*¹⁰
- 4.2. Càrrecs de l'Administració militar
Ø: *el capità general de Barcelona*
- 4.3. Títols i càrrecs de l'estament religiós
- 4.3.1. El papa
Ø: *el papa de Roma*
- 4.3.2. Altres títols i càrrecs de l'estament religiós
Ø: *el bisbe d'Urgell, l'abat de Sant Martí del Canigó*
- 4.4. Professions i oficis
Ø: *l'advocat de can Pujol, el professor de ciències*
- 4.5. Títols acadèmics
Ø: *Joana Noguera, doctora en física, Pere Martí, llicenciat en teologia, el doctorat d'Estat, un doctor honoris causa*
- 4.6. Títols nobiliaris
Ø: *el duc de Brunswick, la reina regent d'Espanya*
(però, *els Reis Catòlics*, que és un sobrenom —vegeu § 2.1—)

8. Vegeu també § 1.4.

9. Per als tractaments protocol·laris, vegeu § 5.5 i 6.

10. Per als noms d'òrgans de gestió, vegeu § 12.2.1.

5. **Formes de tractament o de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis**¹¹
  - 5.1. Les administracions civil i militar i l'estament nobiliari
Ø: *el general De Gaulle, el canceller Helmut Kohl, la reina Sofia*
  - 5.2. L'estament religiós. Els termes *sant, santa* i anàlegs
Ø: *el papa Joan Pau II, santa Agnès, el sant pare*
  - 5.3. Altres designacions
Ø: *en Francesc, na Teresa, el senyor Roger Vila, la Lluïsa*
(constitueixen una excepció algunes designacions històriques com ara *el rei En Pere, el rei En Jaume*)
  - 5.4. Formes de tractament no catalanes
I + N: *Don Pedro García, Sir Laurence Olivier, Monsieur Leclerc*
  - 5.5. Formes protocol·làries de tractament
I + N: *Sa Santedat el Papa, Sa Majestat el Rei, Vostra Senyoria Il·lustríssima* (en adreçar-se a un bisbe), *Molt Honorable Senyor President del Parlament* (incloent-hi el nom del càrrec i algunes fórmules arcaiques com ara *Vossa Mercè*)

6. **Formes abreujades de tractament, incloent-hi les protocol·làries, de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis i els càrrecs**
I + N: *Sr. Serra, Prof. Lázaro Carreter, M. H. Sr. Miquel Coll i Alentorn, l'Excm. Sr. Ministre d'Economia*

11. Vegeu també § 6.

II. Noms referits a animals i vegetals

7. Noms vulgars d'animals i vegetals

Ø: *ocell del paradís, cirera d'arboç, pinya de Sant Joan, conillet d'Índies*

8. Noms científics d'animals i vegetals

I: *Allium cepa* (ceba), *Adiantum capillum-veneris* (capil·lera)
(aquestes expressions s'escriuen en cursiva)

9. Noms propis referits a animals i vegetals singularitzats

I + N: *la gossa Laika, el Pi de les Tres Branques* (però, *l'arbre de la ciència del bé i del mal*)

III. Noms referits a coses

10. Noms d'objectes singularitzats

N: *l'espasa Excalibur, el canó Bertha*

11. Noms de productes

11.1. Marques de productes manufacturats¹²

I + N: *uns pantalons Levi's, un ciment de la marca Portland, una cinta adhesiva Cel·lo*

(algunes marques comercials han passat al lèxic comú i designen un genèric, com ara *aspirina, ciment portland, un rotlle de cel·lo*)

11.2. Denominacions de productes mitjançant el topònim d'origen o el nom de l'inventor o descobridor

S: *vi de Xerès, el globus dels Montgolfier, teixit de Panamà, formatge de Rocafort*

Ø: *xerès* (vi), *montgolfier* (globus), *panamà* (teixit), *rocafort* (formatge)

11.3. Noms propis de vehicles, naus i aeronaus

I + N: *el Príncep d'Astúries* (vaixell), *l'Sputnik* (nau aeroespacial), *l'Spirit of Saint Louis* (avió)

(aquests noms propis s'escriuen en cursiva)

11.4. Denominacions d'origen

N: *la Ratafia Catalana, les Cíceres de la Muntanya d'Alacant*

12. Noms d'institucions, organismes i entitats

12.1. Nom propi de la institució, organisme, entitat, empresa o establiment¹³

12.1.1. Designacions completes

I + N: *la Confederació Helvètica, la República Francesa, el Regne d'Espanya*,¹⁴ *la Cancelleria Reial*,¹⁵ *les Corts Generals, el Consell de Ministres, la Comunitat Autònoma de les Illes Balears* (tanmateix, no sempre «comunitat autònoma» forma part del nom propi de les autonomies, com ara *la comunitat autònoma de Catalunya, la Generalitat Valenciana, l'Armada,*

12. Vegeu també § 15.5.2.

13. S'entén per *institució, organisme, entitat, empresa o establiment* la designació pròpia d'una entitat, ja sigui pública o privada, que pot ser de tipus polític —nom oficial dels estats, les comunitats autònomes, les diputacions provincials, els ajuntaments, els partits polítics, els sindicats—, econòmic —nom propi de les empreses—, social —nom propi de les associacions, les fundacions, els clubs— o cultural —nom propi de les biblioteques, els arxius, els museus—, la qual pot ser constituïda de diversos *òrgans de gestió* que mantenen una relació de dependència respecte a la institució, organisme, entitat, empresa o establiment. D'aquesta manera, p. ex., la *Junta Directiva* és un òrgan de gestió que depèn de l'entitat *Centre Gimnàstic Barcelonès*. Les direccions generals dels departaments i ministeris, i els mateixos departaments i ministeris respecte a la Generalitat de Catalunya i al Govern espanyol, respectivament, són casos fronterers que es poden interpretar com a institució o com a òrgan de gestió. En qualsevol cas, l'ús de les majúscules és idèntic per a ambdues classes de termes (vegeu § 12.2).

14. És la denominació oficial de l'Estat espanyol. Vegeu també § 18.5.

15. Exemple afegit el mes de juliol del 2002.

l'Exèrcit de l'Aire, la Capitania General de Catalunya i Aragó, la Guàrdia Urbana, el Cos de Mossos d'Esquadra, la Guàrdia Civil, la Divisió Cuirassada Brunete, la División Azul, l'Institut Nacional de la Seguretat Social, la Reial Acadèmia de Belles Arts, la Biblioteca de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, la Societat Catalana de Comunicació, el Cafè de la Rambla, el duo L'Africana, el Restaurant Amaya, l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, el Cine Verdi, el Fons Nicolau d'Olwer, l'Arxiu Mercè Rodoreda, el Col·legi Públic Sagrada Família, l'Hotel Principal, la Clínica Dexeus

Ø: *els ajuntaments del País Valencià, els parlaments de les comunitats autònomes*

12.1.2. Designacions incompletes

N: *la Generalitat* (per la *Generalitat de Catalunya*) *l'Ajuntament* (per *l'Ajuntament de Viç*), *l'Ateneu* (per *l'Ateneu Barcelonès*), *la Universitat* (per la *Universitat de Barcelona*), *la Seguretat Social* (tanmateix, el terme *seguretat social* és també un concepte del dret laboral)

Quan el genèric de la designació coincideix amb el primer mot del nom oficial, es pot escriure en lletra minúscula, especialment si es tracta d'un hospital, una escola, un cinema, un fons, un arxiu, etc.

Ø: *aquest hotel* (per *Hotel Principal*), *l'hospital sempre romandrà a la ciutat* (per *Hospital Clínic i Provincial de Barcelona*), *el restaurant és al capdavant de la Rambla* (per *Restaurant Amaya*)

12.1.3. Designacions coreferents

Ø: *la cambra catalana, la corporació municipal, el parlament espanyol, aquesta entitat* (referint-se al *Futbol Club Barcelona*, p. ex.), *aquesta institució* (referint-se a *l'Institut d'Estudis Catalans*, p. ex.)

12.1.4. Designacions especials

Es tracta d'una llista tancada d'excepcions, formada per mots que poden ésser polisèmics en un mateix context.¹⁶

12.1.4.1. El terme *administració*

S: *l'Administració autonòmica, els problemes de l'Administració* (una de concreta), *l'Administració militar*

Ø: *les diferents administracions de Catalunya*

12.1.4.2. El terme *cort*

S: *Ferran II convocà Corts a Barcelona, les Corts catalanes, braços de Corts*

Ø: *les corts reials europees, la cort de Germana de Foix a València, la cort reial de Felip V, processos de cort*

12.1.4.3. El terme *església*

S: *l'Església catòlica, l'Església grega, l'Església anglicana*

Ø: *les diferents esglésies cristianes, les esglésies orientals*

12.1.4.4. El terme *estat*

S: *l'Estat espanyol, les institucions de l'Estat* (un de concret), *l'Estat del benestar*

Ø: *un cop d'estat, els estats europeus*

12.1.4.5. El terme *exèrcit*

S: *els diferents cossos de l'Exèrcit* (un de concret)

Ø: *l'ala és la dreta o l'esquerra d'un cos d'exèrcit o d'una esquadra*

16. Comentari afegit el mes de novembre del 2002.

- 12.1.4.6. El terme *imperi*
 S: *l'Imperi otomà, l'Imperi d'Occident, el baix Imperi romà*
 (però, *baix imperi*, i també, *el Sacre Imperi, el Sacre Imperi Romànic, el Sacre Imperi Romanogermànic*,¹⁷ *el Sant Imperi*)
 Ø: *tots els imperis són dolents, la caiguda d'un imperi, l'imperi de la llei*
 Ø (en un altre sentit): *el mer imperi, el mixt imperi*
- 12.1.4.7. El terme *govern*
 S: *el Govern es reuneix dimecres*
 Ø: *un canvi de govern, els governs dels estats de la Unió Europea*
- 12.1.4.8. El terme *seu*
 S: *la Santa Seu o la Seu Apostòlica* (seu per excel·lència; seu dels òrgans de govern de la Ciutat del Vaticà), *la Seu Vella de Lleida* (monument o edifici singular)¹⁸
 Ø: *Tarragona és seu arquebisbat, la seu de Vic*
- 12.1.4.9. El terme *corona*
 S: *la Corona catalanoaragonesa*

12.2. Designacions d'òrgans de gestió

12.2.1. Designacions completes

I + N: *la Cambra Apostòlica, la Conferència Episcopal, la Minoria Socialista, la Junta Directiva del Futbol Club Barcelona, l'Estat Major de l'Exèrcit de l'Aire, la Secretaria General de l'Institut d'Estudis Catalans, el Ple de l'Ajuntament del Prat, la Nunciatura, he anat al Bisbat* (però, *el bisbat* = diòcesi), *la Càtedra de Química Física, el Registre de la Propietat Intel·lectual* (i també el registre en si)¹⁹
 Ø: *les vocalies del Centre Excursionista de Catalunya, els serveis de l'Institut d'Estudis Catalans, les seccions i les societats filials de l'IEC*

12.2.2. Designacions incompletes

N: *la Direcció General* (de Política Lingüística), *la Directiva* (del Club Natació Sant Andreu),

12.2.3. Designacions coreferents

Ø: *aquesta oficina* (referint-se a l'Agència núm. 13 de la Caixa de Catalunya, p. ex.), *aquest departament* (referint-se al Servei de Comptabilitat), *van entrar a la ciutat* (referint-se al Govern de la ciutat, p. ex.)

12.3. Altres institucions juridicopúbliques i religioses

Ø: *la confraria de sant Eloi, l'orde de sant Domènec, el comú de Premià de Dalt, l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, l'orde militar de Sant Joan de Jerusalem, l'orde de Predicadors* (els dominics)²⁰

13. Fets i períodes temporals

13.1. Solemnitats i altres festivitats cíviques, religioses i polítiques

17. Exemples afegits el mes de juliol del 2003.

18. Per als noms de monuments i edificis singulars, vegeu § 18.12.

19. Exemple afegit el 13.3.2001. Vegeu també § 17.3 i 18.5.

20. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

N: *la revetlla de Sant Joan, Divendres Sant, Diumenge de Pasqua, Nadal, l'Onze de Setembre, Tots Sants, per Cap d'Any* (incloent-hi les festes d'altres religions, com ara *el Ramadà*), *Dia de la Música Valenciana* [24 d'abril]

Ø: *la setmana santa* (però, en textos litúrgics, *la Setmana Santa*), *dijous gras, dimecres de cendra, quaresma* (no són pròpiament festivitats —generalment, es tracta de períodes del cicle litúrgic—)

13.2. Fets històrics singulars (comprenen un període temps determinat cronològicament)

N: *la Guerra Civil espanyola, la Guerra Civil catalana, la Revolució Francesa* (però, *la revolució industrial*), *la Primavera de Praga, la Restauració, l'Antic Règim, la Reconquesta* (però, *la reconquesta d'Espanya*), *la Guerra del Francès* (però, *la guerra napoleònica*), *la Segona Guerra Mundial, la Revolució Catalana*

Ø: *la dictadura de Primo de Rivera, la dictadura franquista, la batalla de Lepant, la capitulació de Vilafranca*

13.3. Episodis de la història sagrada

Ø: *l'anunciació, el sant sopar, el davallament de la Creu*,²¹ *la resurrecció, la passió, el judici final*

13.4. Els temps geològics i paleontològics i les edats prehistòriques²²

Atesa la tradició generalitzada i unitària entre els geòlegs de la comunitat científica internacional, s'escriuen amb la inicial en majúscula els noms substantius simples que designen els temps geològics.

S: *el Triàsic, el Juràssic, el Devonian, el Pliocè, el Pliocè, el Pliocè* (però, *la prehistòria*), *el Paleolític, el Neolític*.

En el cas de les denominacions compostes per un substantiu del subgrup anterior i un adjectiu qualificatiu del tipus *inferior, superior*, etc., només s'escriu amb majúscula la inicial del substantiu.

S: *el Cretaci inferior, el Juràssic superior*.

S'escriuen en minúscula els sintagmes nominals que designen —directament o com a coreferents— temps geològics no inclosos en els dos subgrups anteriors.

Ø: *l'edat de [la] pedra, l'era secundària, aquest període glacial, la fàcies rognaciana, l'edat del ferro*.

13.5. Períodes històrics i divisions temporals

Ø: *dimarts, gener, estiu, any bixest, any xacobeu, edat contemporània, edat mitjana, alta edat mitjana, baixa edat mitjana, l'antiguitat tardana, el segon triumvirat, el principat*

13.6. Moviments culturals i estils artístics i literaris

S: *el Renaixement, el Barroc, la Il·lustració, el Romanticisme, la Renaixença, el Modernisme, el Noucentisme, el Futurisme, el Surrealisme, el Neoclassicisme* (però, *el romànic, el gòtic, el classicisme, l'humanisme*, perquè no constitueixen una època culturalment diferenciada, sinó estils d'unes arts determinades)

13.7. Ideologies, tendències polítiques i creences religioses

Ø: *el cristianisme, l'islamisme, el catalanisme, el comunisme, el maoisme, la cristiandat, l'islam* ²³

21. Vegeu també § 15.6.2.

22. Acord de la Secció Filològica del dia 15 de març del 1996: «La Secció entén que el tractament que es dona a la terminologia en un diccionari general (en el *Diccionari de la llengua catalana* de l'IEC aquests mots apareixen amb minúscula) i el que se li dona en un diccionari específic d'una àrea temàtica no han de coincidir necessàriament, atès que els llenguatges d'especialitat estan sotmesos sovint, ultra a la normativa lingüística general, a convencions particulars que hi són alienes. En conseqüència, la Secció Filològica considera que, com a autor del *Diccionari de geologia*, el doctor Riba pot aplicar el criteri que li semblarà més adequat per a escriure aquests mots, amb el benentès que aquesta pràctica no ha de donar entenedent que s'altera la normativa general de la llengua catalana.» (El criteri que segueix és l'acordat entre el Servei de Correcció i el doctor Riba el dia 29 de març del 1996, com a conseqüència de la decisió anterior.) Aquest acord té el vistiplau del president de la Secció Filològica del dia 16 d'abril del 1996 per aplicar-lo a tots els textos d'especialitat.

23. Vegeu la nota del § 18.9.

- 13.8. Formes de govern
 Ø: *la monarquia hispànica, la monarquia absoluta, la república, la dictadura del proletariat*²⁴
- 13.9. Fets socials o penals rellevants
 Ø: *el cas Watergate, l'afar Dreyfus*
 (aquestes expressions s'escriuen en cursiva)
14. **Activitats polítiques, educatives, científiques i socials**
- 14.1. Cicles educatius, assignatures i disciplines²⁵
 Ø: *el batxillerat, la filologia anglesa, les matemàtiques, l'assignatura de dret civil*
- 14.2. Cursos i seminaris
 I: *el curs de Literatura catalana medieval, el curs La correcció de textos, el seminari Nacionalisme i feminisme*
 Ø: *un curs de literatura, de correcció de textos, un seminari sobre nacionalisme i feminisme*
- 14.3. Fires, congressos, simposis, jornades, col·loquis, trobades, taules rodones, cicles de conferències, concilis i sínodes
 N: *Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el Concili II del Vaticà, el XXV Saló Nàutic de Barcelona*
 (si el nom de la fira, congrés, simposi, etc., no du el genèric dins la seva designació, es posa entre cometes i només amb majúscula la inicial del primer mot, com en el cas del *cicle de conferències «L'accident de Txernòbil, vist deu anys després»*)
- 14.4. Conferències, ponències, comunicacions i discursos
 I: *presento la comunicació «La llengua administrativa, avui»*²⁶
 Ø: *una ponència sobre llenguatge administratiu molt interessant*
- 14.5. Exposicions i mostres d'art
 I: *L'exposició «La meua Mediterrània», l'exposició «Miró ceramista»*
 (les sales d'exposicions i les galeries d'art²⁷ s'escriuen amb majúscula tots els substantius i adjectius, com ara *la galeria Dau al Set*)
- 14.6. Competicions i esdeveniments esportius
 N: *els Jocs Olímpics de Barcelona, la Copa del Rei de futbol, la Lliga ACB de bàsquet*
- 14.7. Premis i distincions
 N: *el Toisó d'Or, la Creu de Carles III, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, el Premi Pompeu Fabra 1993, el Premi Nobel de la Pau* (però, *els premis Nobel*), *l'Oscar a la millor actriu, l'Alta Distinció de la Generalitat Valenciana*

24. Apartat afegit el mes de novembre del 2002. Cal tenir en compte que, com més es determinen aquests termes, més es confonen els trets com a forma de govern i com a fet o període històrics. Vegeu també § 13.2 i 13.5.

25. Per als conceptes específics de la política, l'economia i el dret, vegeu § 15.7. Pel que fa als òrgans de gestió, vegeu § 12.2.1.

26. Cal tenir en compte que les designacions dels § 14.4, 14.5 i 14.8 —en alguns casos, també § 14.9— s'han d'escriure entre cometes.

27. Per als noms d'institucions, vegeu § 12.1.

- 14.8. Lemes i divises
I: *la nostra divisa és «Avant i fora»*
- 14.9. Programes, plans i campanyes²⁸
N: *el Pla Especial de Reforma Interior, el Pla General de Normalització Lingüística, l'Any Europeu de la Seguretat, l'Any Internacional de la Joventut*
(si el nom del programa, pla o campanya no du el genèric dins la seva designació, es posa entre cometes i només amb majúscula la inicial del primer mot, com en el cas *la campanya «Bandera blanca» de prevenció d'accidents de trànsit*)
(*el programa de cooperació ERASMUS s'escriu tot en majúscula perquè es tracta d'una sigla: European Community Action Scheme for the Mobility of University Students*)

15. Terminologia científica i tècnica

- 15.1. Música: les notes, els acords i les tonalitats musicals
Ø: *simfonia en re menor, el to major*
- 15.2. Lògica: els mots mnemònics i les figures del sil·logisme
Ø: *bàrbara, celàrent, darii...*
- 15.3. Física
- 15.3.1. Les unitats, les constants i les lleis
Ø: *el gram, el coulomb, el principi d'Arquimedes, la constant de la gravitació universal*
- 15.3.2. Els símbols de les unitats i dels prefixos dels múltiples i submúltiples
Ø: *gr* (gram), *cm* (centímetre), *k* (kilo-), *da* (deca-)
(tanmateix, s'escriuen en majúscula els prefixos iguals o superiors a 10⁶, com ara *M* —mega— o *G* —giga—, i també els símbols que responen al cognom del descobridor o la descobridora de qui han pres la denominació, com ara *N* —newton— o *A* —ampère—)
- 15.4. Química
- 15.4.1. Els elements i els compostos
Ø: *cadmi, àcid cianhídric*
- 15.4.2. Els símbols
I: *Cd* (cadmi), *Fe* (ferro)
- 15.5. Informàtica
- 15.5.1. Els llenguatges de programació
COBOL, BASIC
(s'escriu tota la paraula en majúscula perquè es tracta d'una sigla)
- 15.5.2. Els programes²⁹
I: *WordPerfect*,³⁰ *PC Tools, Harvard Graphics*

28. Vegeu també § 17.6.

29. Per a les marques de productes manufacturats, vegeu també § 11.1.

Ø: *faig servir un full de càlcul, un tractament de textos molt eficaç*

15.5.3. Els termes relacionats amb la xarxa Internet³¹

Ø: *el lloc web de l'Institut, la pàgina web de la SCB, visiteu el web* <http://www.iecat.net>
(però, una adreça d'Internet)

15.6. Religió

15.6.1. Els sagraments

Ø: *el baptisme, l'eucaristia, els sants sagraments*

15.6.2. Els objectes sagrats

Ø: *el santíssim, el sagrari, els sants olis, l'hòstia consagrada, la marededéu de la capella del Roser, el santcríst de la processó, una veracreu del segle XIV* (però, *la vera Creu, les croades combateren per la Creu* —símbol de la fe—), *la creu de Sant Andreu, el crist de Taiüll*

15.6.3. Altres conceptes referits a la religió³²

Ø: *la vida eterna, la revelació divina, el cos i la sang de Crist, la fe, la cobdícia, la llei de Déu*

15.7. Economia, política i dret³³

Ø: *mercat únic europeu, unió política i monetària, dret civil català, dret internacional, mercat agrícola comunitari, política agrícola comuna, política social comunitària, sistema monetari europeu, espai econòmic europeu*

16. Títols d'obres, publicacions i treballs³⁴

16.1. Títols de llibres, títols d'obres teatrals, musicals, cinematogràfiques i de les arts plàstiques i títols de programes de televisió³⁵

I: *Tirant lo Blanc, La plaça del Diamant, Les irreals omegues, Terra baixa, L'obertura dels Mestres Cantaires, Casablanca, Allò que el vent s'endugué, 30 minuts, Telenotícies vespre, La Gioconda, Gernika, el LXVIII Cartell de premis i de borses d'estudi* (o, simplement, *el Cartell de premis*), *el Cant de la Sibil·la, la Cibeles de Madrid*

(Es fa servir la minúscula en les designacions coreferents que esmenten l'autor de l'obra o la part genèrica del seu títol, com ara *m'he comprat el diccionari Alcover* —el *Diccionari català-valencià-balear*—, *consulta-ho a l'enciclopèdia* —la *Gran enciclopèdia catalana*—, *el diccionari normatiu no recull aquesta expressió* —el *Diccionari de la llengua catalana* (1995)— o *el llibre blanc de la recerca a Catalunya es titula* La recerca científica i tecnològica a Catalunya, 1990. Si fem servir, però, una designació incompleta, l'escriurem amb majúscula i cursiva: *Em pots deixar Lleures i converses?* —obra de Joan Coromines—)

Ø: *el retaule de Sant Eloi*³⁶

16.2. Publicacions periòdiques

I + N: *La Veu de Catalunya, Els Marges, el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*

30. Malgrat que els noms propis només han de portar en majúscula la inicial de cada mot independent, és preferible respectar la forma de les marques registrades, sempre que les majúscules coincideixin amb l'inici dels mots o dels fragments que les constitueixen.

31. Apartat afegit el mes de març del 1999.

32. Vegeu també § 18.9 per a topònims georeligiosos com *paradís, infern...*

33. Per als noms de disciplines, vegeu § 14.1. Pel que fa als noms d'òrgans de gestió, vegeu § 12.2.1.

34. S'escriuen en cursiva les designacions dels § 16.1, 16.2 i 16.5.2, i entre cometes, les dels § 16.3 i 16.4.

35. Apartat modificat el mes de gener del 2001.

36. Vegeu també la nota del § 1.5.2 per a l'ús de la majúscula en el mot *sant*.

- 16.3. Col·leccions de llibres o altres obres
I + N: *la col·lecció «El Balanci», la col·lecció de novel·les «La Cua de Palla»*
- 16.4. Parts d'un llibre, d'una publicació periòdica o d'un programa de televisió³⁷
I: *la columna «El llenguatge» del diari Avui, el poema «Inici de càntic en el temple» de Salvador Esprui, l'episodi «Il·lusions» de La Granja*
- 16.5. Títols d'obres referides a la religió
- 16.5.1. Títols de llibres i textos sagrats
N: *la Bíblia* (però, *un llibre imprès en paper bíblia*), *el Talmud*, *l'Alcorà*, *l'Epístola als Corintis*, *el Càntic dels Càntics*, *l'Evangeli de sant Joan*³⁸ (però, *el Llibre de les lamentacions*)
Ø: *el breviari*, *el missal*, *el llibre de les hores* (denominacions comunes de llibres litúrgics), però, *l'Antifonari de Barcelona*, *el Sacramental de Vic*, *l'Oracional de Verona* (especialment en textos litúrgics)
- 16.5.2. Títols d'encíclicques papals
I: *l'encíclica Rerum novarum*
- 16.5.3. Actes i parts d'actes religiosos, benediccions i signes litúrgics externs
Ø: *la missa*, *el sermó*, *el cànon*, *la benedicció* Urbi et orbe, *el senyal de la santa Creu*
- 16.5.4. Títols d'oracions i pregàries
Ø: *el pàrenostre*, *l'avemària*, *el credo*, *el rosari*
17. **Tramitacions i títols de documents oficials**
- 17.1. Tractats, pactes i convenis d'àmbit internacional
N: *la Pau de Westfàlia*, *el Tractat de No-proliferaçió d'Armes Nuclears*, *el Tractat de Roma*, *l'Acta Única Europea*, *Declaració Universal dels Drets Humans*, *la Carta Magna del 1215* (però, *la carta magna espanyola [designació coreferent de la Constitució espanyola]*)³⁹
- 17.2. Conjunt de normes d'àmbit general
S: *la Constitució espanyola de 1978*, *l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979*, *el Codi civil*, *els Estatuts de l'Institut d'Estudis Catalans*, *la Directriu núm. 77/249 CEE*, *el Pressupost de la Generalitat de Catalunya*, *de les seves entitats autònomes i de la Seguretat Social per al 1994*, *la Constitució de l'observança*
Ø: *el codi cavalleresc*, *les directrius del Consell d'Europa*
- 17.3. Títols de documents oficials i de les tramitacions corresponents⁴⁰
I: *la Llei general tributària*, *el Reial decret legislatiu 2976/1983*, *el Decret 195/1991, del 16 de setembre* (però, *el Decret de Nova Planta*, *els decrets de Nova Planta*), *la Sentència arbitral de Guadalupe*, *Convenció per a la prevenció i la sanció del delictes de genocidi*
Ø: *les lleis d'organització territorial*, *un reial decret legislatiu sobre seguretat ciutadana*

37. Apartat modificat el mes de gener del 2001.

38. Vegeu també la nota del § 1.5.2 per a l'ús de la majúscula en el mot *sant*.

39. Els § 17.1 i 17.2 han estat modificats el mes de setembre del 2001.

40. Per als registres oficials, vegeu § 12.2.1.

- 17.4. Altres tramitacions
 Ø: aquesta **interpel·lació** al Consell Executiu, la **compareixença** del conseller davant la Comissió
- 17.5. Parts de les obres i els documents legals
 Ø: el **preàmbul**, l'**article 2**, el **títol I**, la **disposició transitòria segona**
- 17.6. Informes, estudis i projectes no legislatius⁴¹
 En aquest apartat hem de distingir tres casos diferents:
 a) Si la designació conté el genèric —*informe, estudi, projecte*— s'escriuran en majúscula tots els substantius i adjectius qualificatius i numerals que expressin ordre, com ara ***L'Informe del Síndic de Greuges***;
 b) Si, a més, l'informe, estudi o projecte està publicat en forma de llibre, s'escriu en cursiva, com ara ***el Projecte de Remodelació de Ciutat Vella***;
 c) Si la designació no conté el genèric, rebrà el mateix tractament que els títols de llibres —en cursiva i només la inicial absoluta en majúscula—, com ara ***l'estudi L'economia catalana actual***.
- 17.7. Documents acreditatius i carnets
 Ø: el **document nacional d'identitat**, el **carnet jove**, la **cartilla de la Seguretat Social**⁴²
- 17.8. Impostos i taxes
 Ø: ***l'impost sobre el valor afegit***, la ***taxa anual equivalent***
18. **Noms de lloc**
- 18.1. Noms de planetes, estrelles, constel·lacions i altres agrupacions d'astres
 N: ***l'Óssa Major***, la ***Terra***, el ***Sol***, ***Sírius***, la ***Creu del Sud***, la ***Via Làctia***, ***l'Univers*** (en astronomia)
 Ø: el ***sistema solar***, una ***posta de sol***, aquesta ***nit hi ha lluna plena***, el ***cosmos***, ***l'univers mític*** de Mercè Rodoreda, la ***natura***
- 18.2. Topònims catalans amb article
 N: el ***Pont de Suert***, la ***Cerdanya***, sa ***Pobla***, ***vinc del Prat de Llobregat***, ***hem estat as Mercadal***, ***Catalunya***, el ***Principat d'Andorra*** (o ***Andorra***), la ***Catalunya del Nord*** (o ***la Catalunya Nord***), el ***País Valencià*** (o ***la Comunitat Valenciana***), les ***Illes Balears***⁴³
- 18.3. Topònims no catalans amb article
 I + N: la ***comarca d'El Bierzo***, ***Los Angeles***, ***anem a El Paso***, ***ens trobarem a Le Havre***
 (constitueixen una excepció els topònims catalanitzats, com ara ***la comunitat autònoma de la Rioja***, ***l'Havana***, ***el Caire*** o ***l'Amèrica del Sud***; però, ***la Haia***)⁴⁴
- 18.4. Topònims compostos⁴⁵
 I: ***Coma-ruga***, ***Puig-reig***, ***Indo-xina***
- 18.5. Demarcacions i divisions territorials⁴⁶

41. Vegeu també § 16.1 i 14.9.

42. Per al terme *seguretat social*, vegeu § 12.1.2.

43. Per als noms d'accidents i llocs geogràfics estrictament, vegeu § 18.7.

44. Exemple afegit el mes de setembre del 2001, d'acord amb un informe de l'Oficina d'Onomàstica del 2 d'octubre del 1997.

45. Vegeu § A.2.

46. Exemples afegits el mes de setembre del 2001. Per als noms oficials dels organismes que regeixen les demarcacions territorials o estats, vegeu § 12.1 i 12.2.1.

N: *la província de Barcelona, la diòcesi de Girona, el bisbat de Barcelona, la comunitat autònoma d'Aragó* (però, *la Comunitat Valenciana*, que n'és el nom oficial), *el regne visigòtic, el regne de Tessalònica, el regne de València, el regne de Navarra, el regne de Mallorca*,⁴⁷ (però, *el Regne d'Espanya*, que n'és el nom oficial actual —vegeu § 12.1.1), *el ducat d'Atenes, el principat d'Acaia, el soldanat o sultanat de Babilònia, el ducat d'Atenes i Neopàtria, el bisbat de Vic*⁴⁸

18.6. Entitats locals territorials⁴⁹

N: *la Vall de Bianya, Vielba e Mijaran, Russafa, la Regió I, la Conca de Barberà, la comarca de l'Alt Empordà, la subcomarca del Moianès* (noms oficials de barris, pobles, agregats, municipis, subcomarques, comarques, supracomarques, vegueries)

18.7. Accidents i llocs geogràfics

N: *la depressió de l'Ebre, la mar Mediterrània, el golf de Lleó, el cap de Creus, la collada de Toses, la serra del Cadí, la pica d'Estats, les illes Medes, les illes Balears*,⁵⁰ *el barri de Gràcia, l'Europa occidental* (però, *el continent europeu, les illes macaronèsiques*)

Ø: Les designacions totes les expressions de les quals són termes genèrics, com ara *la Depressió Central Catalana, la Serralada Transversal Catalana* o *el Sistema Pirinenc*, i també, en determinats contextos, els termes genèrics quan equivalen a tota la denominació: *el delta de l'Ebre* (però, *el Delta*), *la cascada del parc de la Ciutadella* (però, *la cascada del Parc*), *la península Ibèrica* (però, *la Península*)⁵¹

REGLA GENERAL: Si hi ha un veritable nom propi, només aquest porta la inicial en majúscula; si tota l'expressió és un terme genèric, tots els termes porten la inicial en majúscula (si fem servir el genèric tot sol, aleshores escrivim la inicial en minúscula). Excepcions: els plurals i les denominacions com ara *zona, sector*, etc., que no són estrictament genèrics de toponímia. Ex.: *bloc de Cardó, bloc de Garraf, els Catalànids, conca de Baix, conca de Dalt, conca de Deçà, conca de Dellà, conca de l'Ebre, conca de Tremp* (no és comarca), *Depressió Central Catalana, depressió de l'Ebre, depressió de la Selva, depressió del Camp, depressió del Rosselló, depressió del Vallès, Depressió Litoral, Depressió Mitjana, Depressió Prelitoral Catalana, Depressió Prepirinenca, depressions exteriors, depressions interiors, Pirineu central, Pirineu occidental, Pirineu oriental, Pirineus, Pirineus atlàntics, Pirineus axials, Pirineus catalans, Pirineus mediterranis, pla de Barcelona, ports de Beseit, Prepirineu meridional, Prepirineu meridional extern, Prepirineu meridional intern, Prepirineu septentrional, Prepirineus, Regió I* (vegueria), *regió de Barcelona, regió de Girona, Serralada de Marina, Serralada Ibèrica, Serralada Litoral Catalana, Serralada Prelitoral Catalana, Serralada Transversal Catalana, serres exteriors prepirinenques, serres interiors prepirinenques, Sistema Ibèric, Sistema Mediterrani Català, Sistema Pirinenc, Subpirineu, taula de Prades, zona axial, zona nord-pirinenca, zona sud-pirinenca*

18.8. Parcs, jardins i altres espais naturals protegits

Ø: *el parc de Montjuïc, el parc Güell, els jardins Costa i Llobera, el jardí Mercè Rodoreda*,⁵² *els aiguamolls de l'Empordà, el parc zoològic de la Ciutat Comtal es diu Zoo de Barcelona, a Blanes hi ha un jardí botànic dit Mar i Murtra*

N: *el Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici, el Parc Natural del Cadí-Moixeró, el Jardí Botànic de Barcelona*⁵³

18.9. Topònims històrics, literaris, geopolítics, geoturístics i georeligiosos

N: *la Corona d'Aragó, Sinera, Països Catalans, el País Valencià, la Costa Brava, la Costa Est* (dels EUA), *les Terres de l'Ebre, la Franja de Ponent, les Terres de Ponent, l'Orient, l'Orient Mitjà* (però,

47. Exemples afegits el mes de juliol del 2003.

48. Exemples afegits el mes de juliol del 2003.

49. Per als noms oficials dels organismes que regeixen aquestes entitats locals territorials, vegeu § 12.1. D'altra banda, vegeu també § 18.9.

50. Per als noms oficials des les comunitats autònomes, vegeu § 18.2.

51. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

52. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

53. Assimilem aquestes denominacions a les de les institucions, organismes, entitats, empreses o establiments (vegeu § 12.1).

l'Orient català),⁵⁴ *l'Occident*, *el Tercer Món*, *Mesoamèrica*, *els països de l'Est*, *l'Islam*⁵⁵ (però, *teló d'acer* o *teló de ferro*), *el Llevant* (= *l'Orient mediterrani*)⁵⁶, *l'Amèrica Central*, *la Catalunya Vella*, *l'Àsia Menor*⁵⁷

(tanmateix, s'escriuen en minúscula topònims georeligiosos i literaris com *el paradís*, *l'infern*, *el purgatori*, *el caos*,⁵⁸ *el cel*, *la terra*, *els llimbs*, *el parnàs* —sojorn d'Àpol·lo i de les muses— o *l'avèrn* —sojorn del déu Plutó—; però, *el mont Parnàs* —a Delfos, Grècia— *el llac Àvern* —a la Campània, Itàlia—)

Considerem una excepció d'aquesta regla les denominacions que delimiten una part d'un territori extens però que no han estat consagrades per l'ús ni han estat recollides com a entrades amb aquesta denominació per les enciclopèdies de prestigi: *l'Àsia central*, *l'Europa occidental*, *l'Àfrica negra*, *l'Àfrica oriental*.

18.10. Designacions coreferents de topònims⁵⁹

N: *la Ciutat Comtal* (per *Barcelona*), *la Ciutat de la Llum* (per *París*), *la Pell de Brau* (per la *península Ibèrica*), *l'Hexàgon* (per *França*), *els Dotze* (per la *Comunitat Europea*), *el Nou Continent* (per *Amèrica*)

18.11. Places, carrers i altres vies urbanes i interurbanes

N: *la plaça de Sant Jaume*, *el passeig de Gràcia*, *la rambla de Catalunya*, *el carrer de Mallorca*, *el moll de la Fusta*, *la ronda de Dalt*, *la carretera nacional II*, *l'autopista A-7*, *l'eix del Llobregat*, *l'eix Transversal*,⁶⁰ *la ronda Litoral*, *el nus de la Trinitat*⁶¹

(en són una excepció les designacions genèriques usades absolutament com a topònim, com ara *la Rambla* o *la Gran Via*, i també la denominació *via*, que ja no designa cap genèric de toponímia —*la Via Júlia*—)⁶²

18.12. Monuments i edificis singulars

N: *el Palau de la Generalitat*, *el Museu Picasso*, *la Fundació Miró*, *la Casa Batlló*, *la Pedrera*, *el Miquelet*

18.13. Dependències d'edificis i llocs sagrats dels edificis religiosos

Ø: *el saló de plens del consistori*, *la sagristia del monestir de Sant Pere de Rodes*, *l'altar major*, *l'altar de Sant Martí*

(en són una excepció les denominacions específiques d'estances singulars, com ara *el Saló de Cent* de *l'Ajuntament de Barcelona*, *el Saló de Sessions* del *Parlament de Catalunya*, *el Despatx Oval* de *la Casa Blanca* —als EUA—, *la Capella Sixtina* del Vaticà)

18.14. Designacions diverses

18.14.1. Noms de llengües, de races, d'ètnies i gentilicis

Ø: *el català*, *els amerindis*, *el baix alemany*, *els gironins*

18.14.2. Noms dels vents

Ø: *el garbí*, *el mestral*, *el migjorn*, *el xaloc*, *la tramuntana*

54. Exemple afegit el mes de juliol del 2002.

55. La paraula *Islam* s'escriu amb majúscula quan és un topònim georeligiós —és a dir, una comunitat de diferents estats que comparteixen una mateixa creença, com ara *a les Nacions Unides tots els països de l'Islam van votar en contra de les sancions*; tanmateix, s'escriu en minúscula quan fa referència a la creença en si, com ara *Anselm Turmeda va abjurar del cristianisme i va abraçar l'islam* ('islamisme'). Vegeu també § 13.7.

56. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

57. Paràgraf afegit el mes de febrer del 2003. Vegeu també els § 18.1, 18.2, 18.3, 18.5, 18.9 i 18.14.3, especialment pel que a les designacions toponímiques especificades per un punt cardinal.

58. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

59. Vegeu també § 18.6.

60. D'acord amb l'Oficina d'Onomàstica (3.11.1997).

61. Exemple afegit el mes de juliol del 2003.

62. Vegeu § 18.7 —text entre parèntesis—: *el Segon Cinturó*, *el Quart Cinturó*.

18.14.3. Els punts cardinals⁶³

Ø: *el nord, el sud, l'est, l'oest, el sud d'Amèrica, el nord d'Europa*

(però, *el diàleg Nord-Sud, el pol Nord*; així mateix, quan s'expressen amb símbols s'escriuen en majúscula: *N, SW, E...*)

19. **Les sigles**

S'escriuen amb majúscules i sense punts entre les lletres: *l'ONU, l'IEC, les ZUR, l'RPG, la UNESCO, la UAB, el DIEC, el DGLC, la GEC, la RLD*

(se n'exceptuen algunes que es fan servir com a referència d'obres en l'àmbit de l'arxivística i la documentació —*la LiA, el DECat, el DDesc*— i alguns casos consagrats totalment per l'ús —*CiU, el PatRom*—)

63. Vegeu també, especialment, § 18.1, § 18.2, § 18.3, § 18.5, § 18.9 i § 18.10, per a casos com *Corea del Sud, Catalunya del Nord, l'Oest americà* o *el Migdia francès*.